

Corona salgını döneminde ERP ve ekonomik iyileşme

Mojmir Mrak, Janez Šušteršič
CEF'e bağlı uzmanlar

Mayıs 2020

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmiştir.

Giriş

- COVID-19 salgınının neden olduğu mevcut ekonomik kriz **bölge ekonomileri üzerinde derin etkiler yaratacaktır** ve sonuç olarak ERP'lerin gelecek yılki sürümleri sade bir şekilde ifade etmek gerekirse »işlerin olağan şekliyle devam ettiği« yaklaşımına göre olamaz.
- **Yönetimin öncelikleri** COVID 19 krizinin olumsuz sonuçlarını azaltmak ve **hızlı ekonomik iyileşmeyi desteklemekle** ilgili ve orta vadeli hedeflere yönelik yapısal reformlara göre daha öncelikli olacaktır.
- ERP'lerin aday ülkelerin durumuyla ilgisini koruması amaçlanıyorsa bu gerçeklerin **2021-2023 ERP Kılavuzuna yansıtılması gerekmektedir.**
- Bu sunum **CEF uzmanlarının** bir sonraki ERP Rehberini hazırlarken göz önünde bulundurulmak üzere AB Komisyonuna gönderdiği **bilgi notuna dayanmaktadır.**
- Bu sunumun amacı **bölgedeki ERP paydaşlarının önerileriyle ilgili geri bildirim toplamaktır.**

Kısaca ekonomik ve siyasi bağlam

COVID 19 ekonomik krizleri 2008 yılındaki mali krizden nasıl farklıdır?

- **Ekonomiyle ilgili olmayan etmenlerden kaynaklanır:** salgından ve virüsün yayılmasını kontrol altına almak üzere hükümetlerce uygulanan sokağa çıkma kısıtlaması tedbirlerinden.
- **Aynı anda tüm ekonomiyi etkiler:** hem arz hem talep tarafında ekonominin tüm sektörleri etkilenir (üretimin aksamaması, hane halkı gelirlerinde ve tüketimde azalma).
- **Ülkelerin yönetimleri** daha hızlı ve güçlü bir kararlılıkla tepki göstermiştir **ancak sağlık hedefleri veya ekonomik hedeflerden ödün verme durumuyla karşı karşıya kalmışlardır.**
- GSYİH'deki düşüş 2008-19'la benzerlik göstermekte ama **iyileşmenin daha hızlı olması beklenmektedir** (2021 için yüksek pozitif büyüme tahminleri).
- **Hali hazırda yapısal dengesizlikleri bulunan ve zayıf rekabet edebilirliğe sahip ülkelerde hızlı iyileşme ihtimali daha azdır.**

Krizi ele almaya yönelik ekonomik tedbirler

Geçici hayatta kalma tedbirleri (en fazla 3 ay süreli)

- Virüs ortaya çıktığında ve sokağa çıkma kısıtlamaları sırasında sağlık sektörü, işletmeler ve nüfusu destekleme amaçlıdır
- Son derece yüksek bütçe maliyetleri
- **ERP 2021-2024 için mali görünümü** ve yapısal reformlar için kullanılabilir finansmanı etkileyecektir.

Kısa vadeli iyileşme tedbirleri (1-2 yıl)

- Sokağa çıkma kısıtlamalarından sonra hızlı ekonomik iyileşme ve toplumsal durumun iyileşmesini destekleme amaçlıdır.
- Yüksek bütçe maliyetleri
- Hükümetlerin birinci önceliği olacaktır–**daha az aciliyeti olan bazı yapısal reformların yerine ERP 2021-2023'te bu tedbirler yer almalı mıdır?**

Kısa vadeli tedbirler ve ERP reformları

Bazı örnekler

Gelir tedbirleri

- Vergi erteleme, iptal ve indirimi
- Kamu hizmetleri ücretlerini, kira vb. ücretleri azaltma
- **Bütçe görünümüyle ilgili**– harcamaları ve **planlanan yapısal reformların finansmanını** azaltma baskısı

Likidite tedbirleri

- Kredi geri ödemelerini, kredi garantilerini erteleme
- **Koşula bağlı borçların** artması – ERP Mali Bölüm
- **Finansmana Erişimle** ilgili mevcut reformlarla birleştirilebilir

İşletmelerin hayatta kalması için tedbirler

- Kriz nedenli iflasları önlemeye yönelik sübvansiyonlar
- Maliyetlidir; halihazırda planlanan yapısal reformların (sektörel reformlar, iş çevresi, RDI-reform-kalkınma-inovasyon vb.) **kaynaklarını alabilir**

İşletmeleri yeniden yapılandırma tedbirleri

- Faaliyetlerini yeniden başlatmaları ve geliştirmeleri için destek – belirli sektörler, gruplar (KOBİ'ler, ihracatçılar) veya faaliyetler için (RDI)
- Halihazırda planlanan yapısal reformlarla **sinerji mümkün – fakat mevcut reformların buna uygun hale getirilmesi gereklidir**

İstihdamı koruma tedbirleri

- Daha kısa çalışma süreleri, çalışmadan geçen süre; ücret sübvansiyonları
- Maliyetlidir; **işgücü piyasasında halihazırda planlanan yapısal reformlardan kaynakları alabilir**

Gelir desteği tedbirleri

- Nüfusun krizden en çok etkilenen kesimine yöneliktir.
- Yetersiz sosyal koruma sistemleri ve zayıf kapsama alanı ile uygulanması zordur– **bu ise sosyal güvenlik reformları ihtiyacını arttırır**

Söz konusu bağlam ERP Kılavuzuna ve kılavuz hazırlığına nasıl yansıtılabilir?

ERP Kılavuzu– genel

- **Ekonomik “Reform” > “İyileşme” Programı:** Ülkeler krizlere öncelikle ekonomik iyileşmeyi tesis etme amaçlı tedbirlerle müdahale edecektir ve bu tedbirler orta vadeli reformlara göre daha önceliklidir.
- **‘COVID 19 krizi’ giriş bölümü:** (i) politika müdahalesinin genel felsefesi, (ii) şimdiye kadar yürütülen müdahale, (iii) önceden planlanan müdahaleler, (iv) müdahale tedbirlerini finanse etmek için mali alan yaratmak, (v) bütçelerde ‘geçici’ müdahale özelliğini izlemek
- Makro bölümü: her bir alt bölümde **COVID 19 makroekonomik etkilerinin** ayrıntılı açıklaması
- Mali bölüm: Yapısal reformların finansmanını nasıl etkiledikleri dâhil olmak üzere belgenin hazırlandığı tarihte **COVID 19 mali etkilerinin ayrıntılı sunumu ve analizi** için özel alt bölüm

ERP Kılavuzu – Yapısal reform bölümü

- Yapısal reformlarla (SR) ilgili odağın yeniden tanımlanması ve (i) **hızlı ekonomik iyileşme** ile (ii) **krizin sosyal etkilerinin ele alınmasını amaçlayan** tedbirler
- Engeller: bölümün odaklandığı hususa uygun olarak yeniden tanımlanır. **2020-21’de yapısal reformun uygulanması açısından beşeri ve mali kaynakların nasıl etkilendiğini açıklayın.**
- **Yeniden önceliklendirilen** ve kısa vadeli ekonomik iyileşme tedbirleriyle tamamlayıcı olabilecek kısımlara (sinerjisi) **odaklanan** yapısal reform.
  - Kısa vadede ekonomik iyileşmeyi desteklemek ve orta vadede yapısal değişimi sağlamak üzere mevcut reformları **yeniden değerlendirin ve tasarlayın**
  - **Yeniden tasarlanamayan mevcut reformları** sonraki ERP güncellemesine kadar **erteleyin**, ERP 2021-2023 için kabullenmeyin
  - Ertelenen reformların yerine ‘yapısal reform’ olmasa da ekonomik iyileşmeyi hızlandırmak veya **krizin sosyal sonuçlarını azaltmak için kısa vadeli tedbirleri uygulamaya koyun**
- **15-20 öncelikli tedbir ancak hızlı ekonomik iyileşmeyi amaçlayan “yeni” tedbirler –ülkeler tarafından büyük ölçüde dile getirilmektedir – ve “geleneksel” yapısal reformlar arasında dağılmış tedbirler**

CEF Maliyetlendirme Kılavuzu

- **COVID 19 etkileri** (bkz. bölüm 5): (1) finansmanın azaltılması veya yapısal reformların ertelenmesi, (2) fonların ekonomik canlanmaya yönelik olarak yeniden tahsis edilmesi
- Mevcut maliyetlendirme metodolojisi hem “yeni” hem de “geleneksel” tedbirler için **uygulanabilir olmayı sürdürmektedir.**
- **Maliyetlerin ve kullanılabilir fonların daha fazla belirsiz ve riskli olması** gelecek ERP’lerde reformların maliyetlendirilmesi açısından temel bir zorluktur:
  - **uygulama risklerini+ finansmanın kullanılabilirliğiyle ilgili riskleri** dikkatli bir şekilde değerlendirin → yalnızca net bir şekilde garanti altına alınan fonları kesin olarak dâhil edin, ‘karar verilecektir’ ifadesini kullanmaktan kaçının
  - büyük finansman gerektiren reformlar / yetersiz finansman olması halinde önceliklendirilen faaliyetlere yönelik **beklenmedik durum senaryosu** oluşturun
  - Öncelikli tedbirler için ek finansmanı garantilemek üzere proaktif bir şekilde ‘**manevra kabiliyeti**’ arayın, bütçe içinde yeniden tahsis edin, donör desteğine yeni amaçlar verin
  - **ERP ve bütçe hazırlığı ile onay takvimleri daha yakın bir şekilde uyumlaştırılarak** bir hayli kolaylaştırılan daha gerçekçi planlama
  - Maliyet tahminlerinde **belirsizliklerle ilgili açık ve net olun.**

Yorum ve önerileriniz?

